

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

piritta.sirvio@minedu.fi

LAUSUNTO LUONNOKSESTA OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUKSEKSI AMMATILISEN KOULUTUKSEN RAHOITUKSEN LASKENTAPERUSTEISTA

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt (lausuntopyyntö 28.8.2020, VN/18706/2020-OKM-1) määrättyiltä tahoilta lausuntoa otsikkoasiassa. Keskuskauppakamarin lausunnon pääkohdat ovat seuraavat:

- Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan asetukseen ei pidä tehdä muutoksia, jotka ovat aiheutuneet aiemmasta hallituksen esitysluonnoksesta, jolla pyritään muuttamaan ammatillisen koulutuksen rahoituksen jakoperusteita. Perusrahoitus, suoritusrahoitus ja vaikuttavuusrahoitus on pidettävä ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä sovitussa muodossa.
- Keskuskauppakamari huomauttaa, että ammatillisen koulutuksen reformin osana sovitun rahoitusuudistuksen vaikutusten ja toimivuuden osalta on vielä ennen aikaista tehdä johtopäätöksiä, joten myöskään muutokset perusrahoituksen, suoritusrahoituksen ja vaikuttavuusrahoituksen suhteisiin eivät tässä vaiheessa ole perusteltuja.
- Keskuskauppakamari pitää esitettyä määritelmää opiskelijavuoteen kuuluvista päivistä kannatettava (lomajaksojen huomioiminen opiskelijavuosien laskennassa).
- Keskuskauppakamari huomauttaa, että tutkintojen siirtäminen kustannusryhmästä toiseen ei tuo ammatilliseen koulutukseen lisää rahaa. Keskeistä olisi turvata ammatillisen koulutuksen riittävät resurssit pitkällä aikajänteellä.
- Keskuskauppakamari ilmaisee huolensa siitä, että nyt esitetyn mukaan noin 80 prosentilla ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista kustannusryhmä muuttuu ja sitä myöten rahoitus laskee.
- Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan oppisopimuskoulutuksen painokertoimen määrittäminen samalle tasolle kuin muulla tavoin järjestetyn koulutuksen on järkevää. Seuraava askel on säätää koulutuskorvausten minimitaso perustutkintokoulutuksessa.
- Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että eri tutkintotyyppien painokertoimet eivät liikaa ohjaa koulutuksenjärjestäjiä painottamaan tarjontaansa ainoastaan perustutkintokoulutukseen ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kustannuksella.
- Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan yksi yhteinen keskimääräisten kustannusten mukaan määritelty maksuttoman koulutuksen painokerroin on ongelmallinen, koska oppimateriaalien ja tarvikkeiden kustannuksissa on suuria alakohtaisia eroja.

Tarkemmat perustelut

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen jakoperusteet

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan asetukseen ei pidä tehdä muutoksia, jotka ovat aiheutuneet aiemmasta hallituksen esitysluonnoksesta (<https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM003:00/2020>), jolla pyritään muuttamaan ammatillisen koulutuksen rahoituksen jakoperusteita. Perusrahoitus, suoritusrahoitus ja vaikuttavuusrahoitus on pidettävä ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä sovitussa muodossa.

Ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä on sovittu uudesta ammatillisen koulutuksen rahoituksen jakoperusteesta, joka otettiin käyttöön vuonna 2018. Rahoituksen jakautumiseen liittyvän uudistuksen on tarkoitus tulla täysimääräisesti voimaan siirtymäkauden jälkeen vuonna 2022. Vuodesta 2022 eteenpäin ammatillisen koulutuksen rahoituksen on tarkoitus jakautua siten, että perusrahoituksen osuus on 50 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 35 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 15 prosenttia. Nyt tehdyillä esityksillä ollaan muuttamassa tätä ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä tarkoin harkittua ja sovitua jakoperustetta siten, että jakoperuste säilyisi samanlaisena kuin varainhoitovuonna 2020. Varainhoitovuonna 2020 perusrahoituksen osuus on 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia.

Keskuskauppakamari ei kannata ammatillisen koulutuksen rahoituksen jakoperusteen muuttamista ja vaatii pitäytymistä ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä tehdyissä päätöksissä.

Ammatillisen koulutuksen keskeinen tehtävä on kouluttaa osaavaa työvoimaa alueen työelämän tarpeisiin. Koulutusta pitää ohjata siten, että edellä mainittu tavoite toteutuu mahdollisimman todennäköisesti. Ammatillisen koulutuksen vaikuttavuus on parhaimmillaan silloin, kun koulutuksen käynyt työllistyy tai ryhtyy yrittäjäksi mahdollisimman nopeasti.

Rahoitus on yksi keskeisimmistä keinoista ohjata ammatillista koulutusta. Rahoitusta pitää jakaa sellaisilla perusteilla ja jakosuhteilla, jotka kannustavat rahoitusta saavaa koulutuksenjärjestäjää toteuttamaan sille määrättyä tehtävää ja tuottamaan alueella tarvittavaa osaavaa työvoimaa. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen tarkoitus on nimenomaan ohjata oppilaitoksia kohti keskeisiä tavoitteita, kun taas perusrahoituksella ei vastaavaa ohjausvaikutusta ole.

Hallituksen keskeisimpiä tavoitteita ja hallitusohjelman talouspolitiikan kulmakivi on korkean työllisyysasteen saavuttaminen. Tätä tavoitetta tukee ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä, joka antaa riittävän suuren painoarvon suorituksille ja vaikuttavuudelle, erityisesti valmistuneiden työllistymisen kautta. Rahoitusjärjestelmän tulee kannustaa koulutuksenjärjestäjiä reagoimaan ketterästi alueen elinkeinoelämän tarpeisiin ja kohdentamaan koulutusta erityisesti osaajapula-aloille.

Opiskelijavuoteen kuuluvat päivät

Esitetty määritelmä opiskelijavuoteen kuuluvista päivistä on Keskukskauppakamarin näkemyksen mukaan kannatettava. Selkeyden ja koulutuksenjärjestäjien yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta on hyvä, että jatkossa opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi ei lueta mitään koulutuksen järjestäjien päättämiä lomajaksoja. Nykyinen malli mahdollistaa lomien epätarkoituksenmukaisen pilkkomisen ja sijoittelun.

Tutkintojen ja muun koulutuksen painokertoimet

Keskukskauppakamari huomauttaa, että tutkintojen siirtäminen kustannusryhmästä toiseen ei tuo ammatilliseen koulutukseen lisää rahaa. Keskeistä olisi turvata ammatillisen koulutuksen riittävät resurssit pitkällä aikajänteelle. Tämä tarkoittaa käytännössä ammatillisen koulutuksen pysyvän rahoituksen lisäämistä. Osana hallitusohjelman tulevaisuusinvestointeja tehdyt panostukset ammatilliseen koulutukseen ovat hyviä, mutta määräaikaisen luonteensa takia ongelmallisia ja riittämättömiä.

Keskukskauppakamari pitää tutkintojen jakamista viiteen eri kustannusryhmään kannatettavana, mutta huomauttaa, että painokertoimien vaikutusta koulutuksenjärjestäjien toimintaan on seurattava tarkasti. Ei ole tarkoituksenmukaista, että koulutuksenjärjestäjät ohjaisivat koulutustarjontaansa kustannusryhmien takia, vaan koulutustarjonnan on lähdeävä alueen elinkeinoelämän tarpeesta. Keskukskauppakamari huomauttaa, että rahoitusjärjestelmästä on kustannusryhmien ja lukuisten painotuskertoimien kautta muodostunut monimutkainen kokonaisuus, jota olisi syytä pyrkiä yksinkertaistamaan tulevaisuudessa.

Keskukskauppakamari ei ota kantaa yksittäisten tutkintojen sijoittumiseen eri kustannusryhmiin. **Ilmaistemme kuitenkin huolemme siitä, että kuten esityksen vaikutusarvioissa on todettu, noin 80 prosentilla ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista kustannusryhmä muuttuu ja sitä myöten rahoitus laskisi.** Tällä voi olla jatkossa negatiivinen vaikutus ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tarjontaan.

Tutkintotyyppien ja oppisopimuskoulutuksen järjestettävän koulutuksen painokertoimet

Keskukskauppakamarin näkemyksen mukaan oppisopimuskoulutuksen painokertoimen määrittäminen samalle tasolle kuin muulla tavoin järjestetyn koulutuksen on järkevää. Seuraava askel on varmistaa, että osa koulutuksenjärjestäjän saamasta rahoituksesta siirtyy oppisopimuskoulutuksessa ohjauksesta ja opetuksesta pääosin vastaavalle taholle eli työntantajalle. **Tämä edellyttää koulutuskorvauksen minimitason säätämistä ammatillisen koulutuksen lainsäädännössä ammatillista perustutkintoa oppisopimuskoulutuksessa suorittavien osalta.**

Asetuksessa esitetään ammatti- ja erikoisammattitutkintojen painokertoimet säilytettäväksi edelleen merkittävästi pienempinä kuin perustutkintokoulutuksessa. **Keskukskauppakamari pitää tärkeänä, että eri tutkintotyyppien painokertoimet eivät liikaa ohjaa koulutuksenjärjestäjiä painottamaan tarjontaansa ainoastaan perustutkintokoulutukseen.** Merkittävä osa ammatillisen koulutuksen opiskelijoista on aikuisia sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suorittajia. Ammatti- ja

erikoisammattitutkinnot ovat keskeinen työuran aikaisen osaamisen kehittämisen muoto. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen on tuettava eri ikäryhmien osaamisen kehittämistä ja vastattava jatkuvan oppimisen haasteisiin.

Maksuttoman koulutuksen painokerroin

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan yksi yhteinen keskimääräisten kustannusten mukaan määritelty painokerroin on ongelmallinen. Kuten esityksessä todetaan, on oppimateriaalien ja tarvikkeiden kustannuksissa suuria eroja eri koulutusalojen kesken. Tämä voi aiheuttaa taloudellisia ongelmia etenkin pienemmille koulutuksenjärjestäjille, jotka ovat keskittyneet tiettyjen oppimateriaalien ja tarvikkeiden kustannusten valossa kalliimpien alojen koulutukseen. Mikäli esitetyllä mallilla edetään, pitää koulutuksenjärjestäjille korvata oppivelvollisuudesta aiheutuvat kustannukset täysimääräisinä esimerkiksi esitetyn perusrahoituksen harkinnanvaraisen korotuksen kautta. Kestävämpi ratkaisu on siirtyä malliin, jossa aidosti huomioidaan koulutuksenjärjestäjien erilaiset tilanteet tutkintokohtaisella painokertoimella.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Anne Horttanainen
varatoimitusjohtaja

Lisätietoja:

Mikko Valtonen
osaamisasiantuntija
puh. 040 867 8250
mikko.valtonen@chamber.fi